

Memo Pakistan

Verspreiden van christelijk geloof en preken tegen de islam

Inhoudsopgave

1. De casus	3
1.1 Centrale vraag	3
1.2 Bron ambtsbericht	4
2. Verspreiden van het geloof en preken tegen de islam	5
2.1. Verspreiden van het geloof	5
2.2. Preken tegen de islam	6
3. Verspreiden van het geloof in de dagelijkse praktijk	7
4. Conclusie	8
5. Contact	9

1. De casus

Mag een christen in Pakistan zijn geloof verspreiden en zo ja, op welke wijze? Dat is de vraag die centraal staat in de hieronder beschreven kwestie, die aan Jubilee Campaign werd voorgelegd.

De betrokken persoon had in Nederland asiel aangevraagd en werd gehoord over zijn activiteiten in zijn land van herkomst. Hij gaf aan dat hij preekte over het christelijk geloof en daarover ook evangeliseerde. Op de vraag of hij ook preekt tegen de islam antwoordt de verzoeker dat het geen kwestie is van preken tegen de islam. Hij legt uit dat hij de verschillen tussen christendom en islam wil benadrukken.

Uiteindelijk stelt de ondervrager vast dat er geen sprake is van preken tegen de islam. De verzoeker wordt in de beschikking tegengeworpen dat zijn (voorgenomen) evangelisatieactiviteiten, zoals hij die heeft beschreven, niet aan te merken zijn als 'preken tegen de islam'.

Uit de rapportage van de zaak is te destilleren dat de rapporteur het uitleggen van de verschillen tussen christendom en islam niet beschouwt als preken tegen de islam.

Uit de rapportage blijkt dat aansluiting wordt gezocht bij het toentertijd geldende [thematisch ambtsbericht 2012](#).¹ Dit bericht stelt op blz. 28 het volgende:

'Christenen konden in de verslagperiode hun geloof verspreiden, *mits zij* duidelijk maakten dat zij geen moslims waren en zij *niet tegen de islam preekten*. Buitenlandse missionarissen beschikken over speciale visa die twee tot vijf jaar geldig zijn. Zij mogen slechts één keer per jaar het land inreizen. Ook mogen nieuwe buitenlandse missionarissen alleen de plaats innemen van vertrekkende missionarissen.'

Deze zinnen zijn letterlijk overgenomen in het thans geldende ambtsbericht van november 2014.

Vrij vertaald zegt het ambtsbericht het volgende: zolang er in Pakistan niet tegen de islam wordt gepredikt, is er niets aan de hand. Wanneer alleen het christelijk evangelie wordt gebracht, behoeft de prediker voor niets te vrezen, zolang hij maar niets negatiefs zegt over de islam.

De conclusie die naar aanleiding van de besproken asielzaak kan worden getrokken is dat het IND 'preken tegen de islam' ziet als extra risicofactor voor de betrokken persoon, en dat op grond van dat risico mogelijk sneller een verblijfsvergunning wordt toegekend.

1.1 Centrale vraag

Naar aanleiding van de genoemde casus staat in dit rapport deze vraag centraal: *'Is het voor een christen in het huidige Pakistan mogelijk zijn geloof te verspreiden, zonder dat dit een bedreiging vormt voor de persoon zelf en zijn naasten, en welke rol speelt 'preken tegen de islam' daarin?'*

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-buitenlandse-zaken/documenten/ambtsberichten/2012/12/21/pakistan-2012-12-20>

1.2 Bron ambtsbericht

Als bron vermeldt het ambtsbericht het 'International Religious Freedom Report 2011' over Pakistan van het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken. Op pagina 7 staat vermeld:

'Missionaries (except Ahmadis) are permitted and can proselytize as long as there is no preaching against Islam and the missionaries acknowledge that they are not Muslim. Missionaries are required to have specific visas valid from two to five years and are allowed one entry into the country per year. Only 'replacement' visas for those taking the place of departing missionaries are available, and long delays and bureaucratic problems are common.'

Hier wordt dus gesproken over missionarissen (zendelingen). Uit het gehele zinsverband kan worden afgeleid dat het om buitenlandse missionarissen gaat. Er wordt immers gesproken over visa. Over deze buitenlandse missionarissen staat vermeld dat het hen is toegestaan 'actief te evangeliseren', zolang ze maar niet tegen de islam prediken.

De vertaling die wordt gebruikt in het Nederlandse ambtsbericht lijkt dus incorrect. Het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken doelt niet op Pakistaanse christenen die in eigen land evangeliseren, maar op buitenlandse zendelingen die dat in Pakistan doen.

Overigens onderbouwt het ambtsbericht haar stelling 'christenen konden in de verslagperiode hun geloof verspreiden' verder niet. Ook in het rapport van het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken kan geen nadere onderbouwing worden gevonden voor de eerdergenoemde bewering.

2. Verspreiden van het geloof en preken tegen de islam

Alvorens in te kunnen gaan op de specifieke vraag over de positie van een evangeliserende Pakistaanse christen, is het van belang te kijken naar de in het ambtsbericht gebezigde termen ‘verspreiden van het geloof’ en ‘preken tegen de islam’. Wat houden deze termen precies in? Kunnen deze termen wel zo eenvoudig uit elkaar worden getrokken, of liggen ze in elkaars verlengde?

2.1. Verspreiden van het geloof

Verspreiden van het geloof kan worden gedefinieerd als het delen van het geloof met anderen. De term staat gelijk aan evangeliseren. Artikel 20 van de Pakistaanse grondwet werkt dit begrip in feite uit en garandeert het recht op getuigen, evangeliseren en verspreiden van het geloof:

- 20: Freedom to profess religion and to manage religious institutions. Subject to law, public order and morality:-
- (a) every citizen shall have the right to profess, practice and propagate his religion; and
 - (b) every religious denomination and every sect thereof shall have the right to establish, maintain and manage its religious institutions.
26. Non-discrimination in respect of access to public places.
- (1) In respect of access to places of public entertainment or resort not intended for religious purposes only, there shall be no discrimination against any citizen on the ground only of race, religion, caste, sex, residence or place of birth.
 - (2) Nothing in clause (1) shall prevent the State from making any special provision for women and children.

Op grond van deze bepaling heeft een ieder het recht vrijuit te evangeliseren, en zou dat geen gevaar mogen opleveren. De staat moet ervoor zorgen dat dit recht gewaarborgd wordt. De praktijk is echter anders. Onze bronnen melden dat evangeliseren in Pakistan weliswaar in zekere mate plaatsvindt, echter dat de evangelist zijn woorden zorgvuldig moet kiezen. Daarbij is de mate waarin evangelisatie wordt geaccepteerd mede afhankelijk van de plaats waar de evangeliserende activiteiten plaatsvinden. In een stad is op dat punt veelal meer mogelijk dan in landelijk gebied. Evangeliseren kan derhalve tot een bepaald niveau. Van maximaal uitoefenen van de godsdienstvrijheid die de grondwet garandeert is echter geen sprake.

2.2. Preken tegen de islam

Volgens de Pakistaanse wet is sprake van preken tegen de islam in de gevallen zoals geformuleerd in de artikelen 295-298 van afdeling 15 van het Pakistaanse Wetboek van Strafrecht. Het betreft hier de zogenaamde blasfemiewetgeving. Artikel 295a van de Pakistaanse Strafwet stelt daarover het volgende:

‘Opzettelijke en kwaadwillige handelingen bedoeld om religieuze gevoelens van een klasse te krenken door het beledigen van haar religie of religieuze overtuiging.’

Dit artikel maakt onderdeel uit van afdeling 15 van het Wetboek van Strafrecht. Dit artikel kan in beginsel worden aangewend tegen het beledigen van welke religie dan ook. Hoewel dit niet het onderwerp is van deze memo, is het goed om te vermelden dat afdeling 15 grotendeels discriminatoir van aard is en vooral ziet op de bescherming van de staatsgodsdienst islam. Het zijn die artikelen die het meest worden aangewend om een persoon van blasfemie te beschuldigen. Jubilee Campaign is primair voorstander van grondige hervorming van de blasfemiewetgeving.

Het Nederlandse ambtsbericht wekt de indruk dat preken tegen de islam kan worden losgekoppeld van verspreiden van het geloof. Is dat zo? Het is een feit dat je kunt preken tegen de islam zonder te evangeliseren. Het doel is dan om de islam daadwerkelijk in een negatief daglicht te zetten en het aanhangen ervan te ontmoedigen. Er moet dus sprake zijn van moedwillig ‘tegenpreken’.

Een christen heeft bij evangelisatie niet het doel om een ander opzettelijk te kwetsen dan wel de islam te beledigen. De vraag die we ons hier echter moeten stellen, is of evangeliseren in Pakistan door een Pakistaanse christen mogelijk is, zonder dat een Pakistaanse moslim dat ervaart als ‘preken tegen de islam’. Wanneer een moslim evangelisatie wél als zodanig ervaart, loopt de evangelist het grote risico dat aangifte wordt gedaan, of dat een groep het recht in eigen hand neemt. Daar zit het knelpunt, en dat is ook aan de orde in de asielkwestie waaraan eerder werd gerefereerd.

In mijn optiek kan preken tegen de islam niet worden losgekoppeld van verspreiden van het geloof.

Vrijuit evangeliseren is niet mogelijk zonder te spreken over discrepanties tussen – in de onderhavige zaak – christendom en islam. Het uitleggen van het christelijk geloof wordt dan als aanval op en veroordeling van de islam beschouwd. Evangeliseren moet altijd met “de rem erop”.

3. Verspreiden van het geloof in de dagelijkse praktijk

Religie heeft, anders dan in het Westen, een prominente plek in de Pakistaanse samenleving. Inhoudelijk over het geloof praten behoeft niet direct te worden beschouwd als evangelisatieactie. In Pakistan is praten over het geloof een normaal dagelijks verschijnsel. Het is vervlochten met het leven. Zo zal ook een christen zijn geloof niet voor zichzelf kunnen houden, alleen al vanwege het feit dat hij niet meedoet aan het vrijdagmiddaggebed. Ook hier geldt dat spreken over het geloof altijd zeer tactisch moet plaatsvinden om kwetsen en beledigen te voorkomen en tevens te voorkomen dat de indruk wordt gewekt te willen evangeliseren en de moslim te trachten te bewegen zich te bekeren.

Komt een moslim met een christen in gesprek over het geloof, dan bestaat de reële mogelijkheid dat de moslim aan de christen vraagt om zijn mening te geven over de profeet Mohammed. Wanneer de christen op grond van de bijbel zijn visie uitlegt, komt hij echter in de problemen. Die visie houdt namelijk in dat cruciale beginselen van de islam worden ontkend. De gemiddelde Pakistaanse moslim gelooft dat dergelijk tegenspreken van de islam niet is toegestaan. Een willekeurig geloofsgesprek kan daarom prompt leiden tot een blasfemiebeschuldiging.

Met regelmaat worden christenen ervan beschuldigd dat ze zich negatief hebben uitgelaten over de islam, en in het bijzonder over de profeet Mohammed. Er wordt dan een blasfemieaanklacht ingediend. Iets dergelijks gebeurde in de zaak Mehmood vs. Masih. De twee mannen spraken over de overeenkomsten tussen de bijbel en de koran. Toen het verhaal over Lot uit het Bijbelboek Genesis ter sprake kwam, vatte Mehmood de Bijbelse versie op als blasfemie². Een dergelijke beschuldiging zorgt direct voor veel spanning en levert onmiddellijk gevaar op voor de beschuldigde en zijn naasten.

² https://www.worldwatchmonitor.org/2014/10/article_3410721.html/

4. Conclusies

Het verspreiden van het christelijk geloof, oftewel evangeliseren, maakt onderdeel uit van het recht op godsdienstvrijheid. Evangeliseren geschiedt in Pakistan tot op zekere hoogte, maar altijd met “de rem erop”. Vrijuit evangeliseren houdt ook in dat het geloof wordt uitgelegd. Er bestaan nu eenmaal verschillen tussen christendom en islam. Wanneer deze verschillen worden belicht, wordt dit door vele Pakistaanse moslims echter beschouwd als ‘preken tegen de islam’. Deze vorm van ‘preken tegen de islam’ kan bij het vrijuit uitoefenen van het recht om het geloof te verspreiden/ evangeliseren echter niet worden voorkomen.

Het kan niet zo zijn dat het ambtsbericht degene die zich bewust negatief uitlaat over een andere religie wil beschermen, terwijl een persoon die daar niet op uit is, maar wiens woorden als zodanig worden opgevat, niet beschermd wordt. Het gaat uiteindelijk om de veiligheid die door het uitoefenen van het recht op godsdienstvrijheid in het geding is.

Dat rechtvaardigt de volgende conclusies:

1. Het verspreiden van het christelijk geloof in de zin van evangeliseren, is beperkt mogelijk en uitsluitend “met de rem erop”;
2. Preken tegen de islam wordt door het Pakistaanse Wetboek van Strafrecht omschreven als ‘opzettelijke en kwaadwillige handelingen bedoeld om religieuze gevoelens van een klasse te krenken door het beledigen van haar religie of religieuze overtuiging’;
3. Uit de rapportage van de besproken asielzaak kan worden afgeleid dat het ambtsbericht het onder punt 2 genoemde criterium aanhoudt bij de uitleg van ‘preken tegen de islam’. Er moet sprake zijn van een doelgericht negatief spreken over de islam;
4. In de dagelijkse Pakistaanse praktijk betekent vrijuit evangeliseren ook uitleggen van het christelijk geloof hetgeen discrepanties tussen christendom en islam kan blootleggen, hetgeen door vele Pakistaanse moslims als ‘preken tegen de islam’ wordt opgevat;
5. ‘Preken tegen de islam’ behoeft derhalve niet als doel te hebben de islam daadwerkelijk in een negatief daglicht te stellen. Een christelijke evangelist heeft die bedoeling ook nooit;
6. Het vrijuit verspreiden van het geloof c.q. vrijuit evangeliseren en preken tegen de islam kunnen niet van elkaar worden losgekoppeld. Het ambtsbericht moet daarom zo worden geïnterpreteerd, dat de begrippen in elkaars verlengde liggen;
7. Het ‘preken tegen de islam’ dat wordt veroorzaakt door vrijuit evangeliseren waaronder uitleggen van het christelijk geloof is onderdeel van de geloofsvrijheid die artikel 20 van de Pakistaanse Grondwet garandeert;
8. Het ‘preken tegen de islam’, als bedoeld onder punt 7, kan gevaar opleveren voor de veiligheid van de evangelist en zijn naasten;
9. Wordt dit gevaar verwezenlijkt en wordt bescherming in het thuisland niet geboden, dan heeft deze persoon recht op bescherming door onder meer de Nederlandse overheid.

5. Contact

Stichting Jubilee Campaign Nederland
Postbus 84
4200 AB Gorinchem

Tel. +31 183 820 200

Email: info@jubileecampaign.nl

Website: www.jubileecampaign.nl